CENA NUMERU zł. 1.50

BUCHALTER POLSKI

MIESIĘCZNIK

ORGAN POLSKIEGO ZWIĄZKU BUCHALTERÓW-RZECZOZNAWCÓW, BUCHALTERÓW-BILANSISTÓW I ICH POMOCNIKÓW W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Pod redakcją ANTONIEGO JULJANA SZYLLERA

ROK XI | WARSZAWA, GRUDZIEŃ 1938 R. | NR. 12 (130)

TREŚĆ ZESZYTU:

Przeciętne, miesięczne z 1938 r. kursy walut i niektórych papierów wartościowych, notowanych na giełdzie warszawskiej

I. WALUTY OBCE

NAZWA	Wartość nominalna	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		M	I	E	S	I	A	C	E				
		złote polskie											
Amsterdam	100 fl.	293,96	295,08	294,21	294,79	293,94	293,92	292,48	290,06	287,30	289,79	289,13	287,84
Berlin . . . . . , . . .	100 mk	—	—		212,54	—	—	212,54	212,54	212,54	—	212,54	212,54
Bruksela	100 belg	89,29	89,55	89,35	89,46	89,44	90,09	89,96	89,71	90,01	90,14	90,04	89,22
Gdańsk	100 mk	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	—	100,00	100,00
Helsingfors	100 mk	11,67	11,70	11,67	11,69	11.66	11,63	11,58	11,46	11,32	11,24	11,07	10,91
Kopenhaga	100 kor.	117,76	118,16	117,87	118,03	117,77	117,59	116,97	115,82	114,18	113,43	112,13	110,45
Londyn	1 Ł	26,37	26,46	26,39	26,42	26,37	26,32	26,19	25,93	25,56	25,39	25,04	24,74
Mediolan	100 lir.	27.74	27,75	27,89	27,95	27,95	27,96	27,96	27,95	28,00	28,00	27,99	27,88
Montreal	1 $	5,27	—	5,27	--	—	5,26	5.28	5,30	5,31	5,29	5,27	5,24
Nowy Jork czeki	1 $	5.27	5,27	5,29	5,30	5,31	5,31	5,31	5,31	5,32	5,32	5,32	5,29
Nowy Jork kabel	1 $	5.28	5,27	5,29	5,31	5,31	5,31	5,31	5,31	5,32	5,32	5,32	5,30
Oslo	100 kor.	132.53	132,95	132,55	132,77	132,43	132,31	131,57	130,23	128.28	127,43	125,84	124,24
Paryż	100 fr.	17,66	17,34	16,55	16,51	14,93	14,79	14,73	14,54	14,34	14,22	14,03	13,95
Praga	100 kor.	18,52	18,52	18,49	18,47	18.47	18,45	18,40	18,33	18,32	18,27	18,22	18,14
Sztokholm	100 kor.	135,98	136,45	135,93	136,22	135,97	135,76	135,07	133,70	131,81	130,91	129,11	127.40
Zurych	100 fr.	121,99	122,50	122,00	121,95	121,29	121,57	121,62	121,58	120,39	121,10	120,53	119,57

II. PAPIERY WARTOŚCIOWE

NAZWA	Wartość nominalna	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		M	I	E	S	I	Ą	C	E				
		złote polskie											
3% prem. poż. inw. I em.	100 zł w zł	80,85	81,36	82,63	82,73	81,11	80,72	83,05	83,93	82,68	83,74	83,86	84,28
3% „ „ „ I „ serie	100 zł w zł	90,17	90,95	91,68	91,72	90,67	90,56	92,47	94,36	93,17	92,95	92,80	92,93
3% „ „ „ II em.	100 zł w zł	80,98	81,82	81,69	81,57	81,90	81,78	82,31	82,96	83,50	84,66	83,16	83,30
3% „ „ „ „ serie	100 zł w zł	90,92	92,30	90,47	90,02	91.13	91,66	91,15	92,33	93.54	94,66	91,71	91,06
4% prem. poż. dol. ser. III szt	5 dol. 44,57 zł	42,13	42,57	41,27	41,90	41,37	42,07	41,88	42,75	41,46	42.74	42,04	42.36
4% poż. konsolidacyjna 1936	100 zł w zł	67,13	66,95	66,73	67,39	68,14	67,18	67,43	67,19	65,78	67,31	66.48	65,92
4½% wewn. poż. państ. 1937	100 zł	65,11	64,56	65,48	65,24	64,99	65,28	67,09	67,24	65,21	65 86	64,92	64,81
5% państ. poż. konwer. 1924	100 zł	67,91	68,34	70,08	69,79	70,22	70,46	70,59	69,72	68,13	68.57	68,06	68,14
5% państ poż. kolejowa 1926	100 zł	65,62	66,23	67.41	66,81	68,50	68,50	68,33	67,14	67,50	67,22	66,50	67,13
AKCJE:													
Bank Polski	100 zł	116,66	116,38	112,13	114,42	117.32	119,40	124,13	125,12	123,53	126,08	129,08	134,26
Bank Polski imienne . . .	100 zł	—	115,27	111,38	112,—	119,—	118,50	124,-	125,—	122,13	125,13	—	130.25
B. Handl. w Warsz. XVI em.	100 zł	—	—	50,—	50,—	50,—	47,—	—	—	46,—	51,—	50.13	55.08
Bank Zachodni . . . ,	100 zł	33,—	—	—	33,—	33,40	—	34,89	39,10	36,81	38,25	38,08	42,65

BUCHALTER POLSKI

ORGAN POLSKIEGO ZWIĄZKU BUCHALTERÓW-RZECZOZNAWCÓW, BUCHALTERÓW-BILANSISTÓW I ICH POMOCNIKÓW W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Redakcja i Administracja
Warszawa, Nowogrodzka 20
telefon 8-41-05

Miesięcznik

Redaktor przyjmuje w poniedziałki od 6 do 7 wieczorem
Warunki prenumeraty i ogłoszeń na stronie ostatniej

Rok XI — Warszawa, grudzień 1938 r. — Nr. 12 (130)

ZORGANIZOWANIE DOPŁYWU DOWODÓW DO BUCHALTERJI PRZEDSIĘBIORSTWA PRZEMYSŁOWEGO

Niewątpliwie jedną z najpoważniejszych zdobyczy zmodernizowanej księgowości stanowią bilanse miesięczne.

Dawniej buchalterja przedstawiała wyniki pracy przedsiębiorstwa raz w roku, zwykle w pięć do sześciu miesięcy po ukończeniu okresu obrachunkowego. W tych warunkach rola księgowości w przedsiębiorstwie ograniczała się do chronologicznego ujmowania zaszłości, a przez to do przedstawiania wyników gospodarczych w rachunku strat i zysków i bilansie zamknięcia. Wyniki podane w rachunkach zamknięcia miały jednak bardzo ograniczoną wartość dla przedsiębiorstwa i fakt, że w roku minionym koszty robocizny były za wysokie, względnie, że zbyt dużą ilość gotowego towaru zgromadzono na składzie, dawał wprawdzie kierownictwu przedsiębiorstwa pewne wskazówki, ale dawał je za późno. Po sześciu miesiącach, gdy warunki gospodarcze ulec mogły poważnym zmianom, stwierdzono, że w roku ubiegłym poczyniono takie czy inne mylne posunięcia gospodarcze. Można się było temi wskazówkami w przyszłości posługiwać, tym jednak niemniej z całym naciskiem należy zaznaczyć, że kierownictwo przedsiębiorstwa nie otrzymało od buchalterji takich wskazówek, któreby uniemożliwiły stosowanie błędnych posunięć gospodarczych w ciągu roku.

Bilanse miesięczne zmieniły sytuację zasadniczo, pozwoliły bowiem na otrzymywanie dokładnych danych buchalteryjnych już w ciągu 3—4 tygodni po upływie miesiąca, za który bilans sporządzono. Możnaby zaryzykować twierdzenie, że wprowadzenie bilansów miesięcznych do księgowości przemysłowej stworzyło nowy okres dla księgowości w przedsiębiorstwach przemysłowych.

Księgowość przestała być chronologicznym rejestratorem zdarzeń minionych, a stała się najpoważniejszym współczynnikiem w racjonalnem kierowaniu nowoczesnem przedsiębiorstwem przemysłowem. Dokładne i bezwzględnie pewne dane, jakich może dostarczać tylko i wyłącznie księgowość, zmieniły jej pozycję tak zasadniczo, że słusznem wydaje się jaknajsilniejsze podkreślenie znaczenia bilansów miesięcznych. Znaczenie bilansu miesięcznego w przedsiębiorstwie przemysłowem podkreśla jeszcze fakt, że dopiero po jego wykonaniu można przystąpić do opracowania odpowiednich danych w dziale kalkulacji (ostatecznej), statystyki (finansowej), kontroli wykonania preliminarzy (miesięcznych za miesiąc ubiegły) względnie korektury preliminarzy (na miesiące przyszłe).

To znaczenie bilansów miesięcznych a co za tym idzie podniesienie współudziału księgowości w kierowaniu przedsiębiorstwem może być spotęgowane przez możliwie jak najszybsze dostarczanie bilansów miesięcznych; przez skrócenie czasokresu, jaki powstaje między ostatnim dniem miesiąca za jaki sporządzony jest bilans i datą złożenia bilansu.

Powstaje zagadnienie dla księgowości przemysłowej, mające często zasadnicze znaczenie, — jak usprawnić przygotowywanie bilansów miesięcznych.

Niewątpliwie bardzo duże znaczenie będzie tu miało odpowiednie zorganizowanie pracy w księgowości. To zagadnienie jest jednak bardzo skomplikowane, w dużym stopniu zależne od 1) rodzaju przedsiębiorstwa przemysłowego, 2) zespołu pracowników, 3) od sposobu prowadzenia ksiąg, (księgi oprawione, przebitka ręczna, księgowanie maszynowe).

Drugim czynnikiem, mającym również poważne znaczenie dla skrócenia czasokresu, jaki upływa między ostatnim dniem miesiąca, za który sporządzany jest bilans i dniem sporządzania tego bilansu jest **zorganizowanie równomiernego, stałego i terminowego dopływu dowodów do księgowości** w ten sposób, aby bilans mógł być opracowany jak najszybciej.

To właśnie zagadnienie jest tematem niniejszego artykułu. Zaznaczyć należy, że kwestja poruszana w niniejszym artykule ma właściwe znaczenie jedynie w większych przedsiębiorstwach przemysłowych, względnie w koncernach, gdzie ilość miesięcznych dowodów waha się 200—2000, gdzie nawet kierownikowi księgowości, który nie posiada określonego pensum pracy w księgowości, ale dozór nad całością, trudno zorjentować się bez pisemnych notatek w całokształcie pracy, w ilości dowodów, które wpłynęły już z poszczególnych oddziałów i tych, które mają wpłynąć. Niewątpliwie praktyka i znajomość przedsiębiorstwa może być dużą pomocą, tym jednak niemniej za-

sadnicze opracowanie tematu wydaje mi się bardzo wskazane.

Zasadniczy podział księgowości na zewnętrzną t. j. obejmującą wszystkie zaszłości przedsiębiorstwa w stosunku do osób trzecich i wewnętrzną, która obejmuje stosunki gospodarcze wewnątrz przedsiębiorstwa, chociaż nie stanowi formalnego rozdziału w księgowości, to jednak pozwala na pewne ograniczenie tematu.

Księgowość zewnętrzna obejmuje w przedsiębiorstwie przemysłowem przedewszystkiem:

1) wpływ faktur od dostawców,
2) dane z kasy i banków, weksle,
3) faktury wystawione odbiorcom,
4) uznania, skonta i rabaty udzielone odbiorcom oraz różnice cen, skonta, rabaty i uznania otrzymane od dostawców.

Jeśli chodziłoby o terminy wpływu tych dowodów do księgowości, to można stwierdzić, co następuje:

1) faktury od dostawców, stanowiące punkt sporny z władzami skarbowemi, winny być księgowane na rachunkach poszczególnych dostawców, bezpośrednio po ich wpływie do przedsiębiorstwa, przed skierowaniem ich do kontroli (Ma Rk dostawców, Wn Rk rozliczeniowy faktur), termin więc zaksięgowania faktur dostawców pokrywa się z dniem ich wpływu.

2) Dane z kasy i banków winny być księgowane à jour t. zn., mając rano z księgowości raport kasowy z asygnacjami przychodowemi i rozchodowemi oraz wyciągi z P.K.O. i banków, należy tego samego dnia zaksięgować wszystkie zaszłości. Terminem więc księgowania będzie dzień następny po wpływie, względnie wyasygnowaniu.

3) Faktury wystawiane bywają w większych przedsiębiorstwach przemysłowych w dwojaki sposób: albo przez wystawianie faktur bieżąco na każdą doraźnie pobraną ilość towaru, albo co pewien czas n.p. co dwa tygodnie za towar pobrany w tym czasie. Oba te sposoby decydują o terminie księgowania faktur dla odbiorców. Jeśli faktury wychodzą na każdą doraźnie pobraną kwotę, to winny być odrazu księgowane (przed wyjściem z przedsiębiorstwa) i zaopatrzone pieczątką stwierdzającą termin i stronę zaksięgowania. Jeśli faktury wychodzą raz na dwa tygodnie, to zwykle dla ułatwienia manipulacji podatkowych grupowane bywają w specjalnej książce faktur i księgowość może obciążać już odbiorców na podstawie książki faktur. I w tym wypadku księgowanie winno mieć miejsce niezwłocznie po wystawieniu faktur.

4) Różnice cen , skonta, rabaty otrzymane od dostawców, lub uznania za zwrócony towar czy oddane opakowania winny być księgowane możliwie natychmiast po otrzymaniu ich od dostawców.

Również skonta, różnice cen i rabaty, o ile są udzielane odbiorcom, winny być księgowane natychmiast przy wyjściu odnośnej korespondencji. Jeśli w danej gałęzi przemysłu, ze względu na jej specyficzny charakter, nietylko faktury za pobrany towar są wystawiane co dwa tygodnie, ale i periodycznie wystawiane są pewne dowody na bonifikaty, skonta czy rabaty, to zasadą będzie księgowanie ich po wystawieniu względnie po uzupełnieniu za ostatni okres książki różnic cen.

Ogólnie można stwierdzić, że odnośnie buchalterji zewnętrznej, niema specjalnych trudności w uporządkowaniu i pilnowaniu terminu wpływu oraz księgowania dowodów. Obowiązuje tu zasada księgowania à jour, dowód po wejściu do przedsiębiorstwa winien być odrazu skierowany do księgowości, ostemplowany datą wpływu, cyfrowany przez kierownika, przedkontowany (przez oznaczenie symbolu konta, względnie nazwy) i zaksięgowany. Materjał dowodowy wpływający w jednym dniu winien być najpóźniej w drugim dniu zaksięgowany.

Bardziej skomplikowane stosunki odnośnie wpływania dowodów do księgowości panują w buchalterji wewnętrznej. Dowody od poszczególnych oddziałów wpływają za ubiegły miesiąc w różnym czasie, często są one niezupełne, niezrewidowane przez kontrolę, często musi się o nie upominać księgowość wielokrotnie. Przygotowanie terminowe bilansu miesięcznego jest w tych warunkach bardzo utrudnione.

Podstawą terminowego składania dokładnie opracowanych bilansów miesięcznych jest właściwe zorganizowanie **dopływu wewnętrznych** dowodów księgowania.

Zasady jakiemi trzeba się kierować przy opracowywaniu terminarza wpływów dowodów wewnętrznych są następujące:

1) znajomość przedsiębiorstwa, jego działania, a co za tym idzie znajomość dowodów wewnętrznych,
2) poznanie pracy innych oddziałów, a przez to uświadomienie sobie, kiedy dowody mogą być przez poszczególne oddziały opracowane,
3) definitywne ustalenie terminu wpływów tych dowodów do księgowości,
4) określenie terminu złożenia bilansu miesięcznego,
5) rozłożenie równomierne materjału dowodowego, wpływającego do księgowości w ten sposób, aby buchalterzy byli racjonalnie i równomiernie obciążeni pracą,
6) kontrolowanie wpływu efektywnego poszczególnych dowodów do księgowości i monitowanie innych oddziałów przedsiębiorstwa.
7) korygowanie opracowanego terminarza wpływu dowodów na podstawie praktyki i uzupełnianie go nowemi terminami wpływu nowych dowodów.

Trudno jest opracować terminarz wpływu dowodów do księgowości dla przeciętnego przedsiębiorstwa przemysłowego, ponieważ przedsiębiorstwa różnią się bardzo od siebie i właściwie dla każdego przedsiębiorstwa należałoby opracowywać indywidualny schemat wpływu dowodów.

Można jednak stwierdzić, że prawie w każdem większem przedsiębiorstwie przemysłowem wpływają miesięcznie od poszczególnych oddziałów do księgowości następujące dowody:

oddział	*rodzaj dowodów*	*przyjęty termin wpływu dowodu do księgowości*
Materjałów		
	1) rozliczenie miesięczne materjału zużytego do produkcji w poszczególnych działach czy oddziałach .	10
	2) rozliczenie materjałów odstąpionych z magazynu osobom trzecim	8
	3) potrącenie za materjał pobrany z	

magazynów przez pracowników własnych 6
4) nadsyłanie do księgowości zrewidowanych w magazynie faktur dostawców za towar dostarczony w ubiegłym miesiącu .... sukcesywnie do: 12

Oddziały techniczne

1) rozliczenie należności za telefony (prywatne, służbowe i na poszczególne działy, lub oddziały) . 12
2) skontrolowanie i rozliczenie należności za prąd, parę, wodę . . 10
3) ustalenie kosztów ruchu samochodowego 8
4) zużycie własnych surowców czy produktów (prądu przez elektrownię, węgla przez kopalnię) . 8

Biuro budowlane

1) obliczenie należności za czynsze . 4
2) „ „ „ wodę . 4
3) „ „ „ dzierżawę pól lub ogródków działkowych 4

Kasa

1) rozliczenie znaczków stemplowych i statystycznych . . . 2
2) roczne, półroczne lub kwartalne dowody na zapomogi, wsparcia i t. p. 3
3) pensje urzędnicze i potrącenia . 6

Registratura i ekspedycja poczty

1) rozliczenie znaczków pocztowych 3

Oddział sprzedaży

1) różnice cen, rabaty, bonifikaty, skonta umowne od faktur wysłanych w ostatnich dniach miesiąca, za jaki jest bilans sporządzany, względnie w ostatnich dwóch tygodniach, jeśli prowadzona jest książka różnic cen, zamykana co dwa tygodnie 3
2) rozliczenie poszczególnych oddziałów drobnej sprzedaży (o ile takie są prowadzone) 5
3) rozliczenie przewoźnego, zapłaconego za odbiorców 7
4) opłaty za kontrolę cen w kraju . 8

Oddział przewozowy

1) rozliczenie za przewoźne kolejowe dla poszczególnych działów fabrykacji względnie oddziałów . 10
2) rozliczenie za przewóz towaru własnemi środkami lokomocji . 8
3) rozliczenie za przejazdy samochodami względnie powozami . 6

Biuro obliczeń zarobków

1) zarobki brutto robotników . . 14
2) potrącenia z zarobków . . . 14
3) zarobki netto (zapłacone robotnikom do ręki) 14

Oddział podatkowy i świadczeń *społecznych*

1) podatek gruntowy i budynkowy . 3
2) specjalny podatek drogowy . . 3
3) danina majątkowa 3
4) udziałowe (miesięczne) koszty świadectw przemysłowych . . 4
5) podatek przemysłowy od obrotu dla poszczególnych oddziałów . 10
6) fundusz gospodarczy i fundusz pracy 14
7) podatki od poborów 14
8) składki socjalne pracodawców . 14
9) ubezpieczenie pracown. umysł. . 14
10) „ od wypadków . 14
11) „ inwalidzkie robot. 14
12) „ emerytalne . . 14
13) „ na wyp. bezrob. . 14
14) kasa chorych 14

Sekretarjat

1) składki do związku pracodawców i innych stowarzyszeń . . 7
2) doraźne subwencje i wsparcia . 7

Buchalterja

1) rozliczenie kosztów utrzymania biura centralnego syndykatu czy konwencji 5
2) rozliczenie wpływu ze sprzedaży na poszczególne działy czy oddziały 10
3) wyrównanie kont rozrachunkowych (przejściowych) . . . 12

Powyżej poruszone zostały dwie kwestje razem: jedna — to ustalenie jakie dowody i z których oddziałów wpływają do księgowości, druga — to kiedy one wpływają.

Ustalenie terminu wpływu tych wewnętrznych rozliczeń do księgowości jest czynnością wstępną, czynność zasadnicza polegać będzie dla księgowości na możliwem skróceniu tych terminów w ten sposób, aby dowody wpływały do księgowości jaknajprędzej. W praktyce odbywać się to musi drogą targu księgowości z kierownikiem działu wypracowującego dane dowody. Niewątpliwie kierownik księgowości nie powinien dążyć do nadmiernego obciążania księgowości w pewnych dniach wpływającemi dowodami, może to bowiem przeciążać pracowników i utrudniać normalny tok pracy, z drugiej strony kierownik księgowości powinien sobie stwarzać pewne luzy na wypadek urlopów czy choroby pracowników. Dlatego powinien sobie zastrzec 3 — 5 dni od daty wpływu ostatniego dowodu na właściwe wykonanie bilansu miesięcznego.

Dopiero po ostatecznem ustaleniu wszelkich terminów, kierownik księgowości może sobie stworzyć właściwy terminarz, to znaczy: ustalone powyżej terminy ująć w porządek chronologiczny a nie w/g oddziałów, jak to powyżej wymieniłem.

Należy zaznaczyć, że określone przez kierowników terminy musiałyby przewidywać normalny tok pracy, jeżeli n.p. wypadnie święto (poza niedzielą) w okresie oznaczonym do złożenia dowodu księgowości, wówczas termin przesuwałby się automatycznie o jeden czy dwa dni.

Terminarz przedstawiałby się następująco:

Termin wpływu	oddział	rodzaj dowodu
2	kasa	1) rozliczenie znaczków stemplowych i statystycznych
3	kasa	1) roczne, półroczne, kwartalne lub miesięczne dowody na zapomogi i wsparcia
	registratura i ekspedycja poczty	1) rozliczenie znaczków pocztowych
	oddział sprzedaży	1) różnice cen, bonifikaty, skonta
	oddział podatdatkowy i świadczeń społecznych	1) podatek gruntowy i budynkowy 2) specjalny podatek drogowy 3) danina majątkowa
4	biuro budowlane	1) obliczenie należności za czynsze 2) „ „ „ wodę 3) „ „ „ dzierżawę pól i ogródków działkowych
	oddział podatkowy i świadczeń społecznych	1) udziałowe (miesięczne) koszty świadectw przemysłowych
5	oddział sprzedaży	1) rozliczenie poszczególnych oddziałów drobnej sprzedaży
	buchalterja	1) rozliczenie kosztów utrzymania biura centralnego, syndykatu, konwencji

Terminarz opracowany, jak wyżej, musiałby być jeszcze wewnątrz samej księgowości uzupełniony co do rozkładu czasu. Możliwe jest, że w pewnych dniach wpływałoby tyle dowodów do księgowości, że buchalterzy nie byliby w stanie ich zaksięgować, instrukcja więc dla księgowości musiałaby odpowiednio materjał rozłożyć.

Ułożenie takiego terminarza, jak wyżej, może być jeszcze uzupełnione rubrykami kontrolnemi, do których można wpisywać w poszczególnych miesiącach termin efektywny wpływu i w następstwie mieć dokładny przegląd, jak dany oddział wywiązuje się z przyjętych zobowiązań.

Wyglądałoby to następująco:

Termin wpływu dowodu	oddział	rodzaj dowodu	data rzeczywistego wpływu					
			I	II	III	IV	V	VI
2	kasa	rozliczenie znaczków statystycznych i stemplowych	2	3	2	2	4	2

Przeprowadzenie takiej kontroli ma jeszcze i ten skutek, że w następnym roku można terminarz ulepszyć, t.j. jedne terminy skrócić, drugie przedłużyć, a przy wyznaczaniu terminów dla nowych dowodów można ustalać je, opierając się na danych praktycznych.

Zaprojektowany powyżej terminarz i kontrola dopływu dowodów wewnętrznych w księgowości, o ile będzie zaopatrzony w sankcję kierowniczych czynników przedsiębiorstwa, może się stać poważnym współczynnikiem przy usprawnieniu opracowywania bilansów miesięcznych, organizacji wewnętrznej pracy w księgowości, oraz mieć wartość dowodową, gdy powstanie kwestja winy za opóźnienie bilansu miesięcznego.

Dr. Marjan Frank.

PLANY RACHUNKOWOŚCI

(Red.) W dalszym ciągu prac, nadsyłanych przez Kolegów-Członków Związku i Czytelników, zamieszczamy niżej, bez uwag i poprawek ze strony redakcji, pracę p. Zygmunta Grudniewicza z Warszawy p. t. „Rachunkowość przedsiębiorstwa gastronomicznego".

Sz. Czytelnicy proszeni są o nadesłanie uwag krytycznych, jak również o opracowanie własnych planów rachunkowości znanych im gałęzi gospodarki narodowej.

RACHUNKOWOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTWA GASTRONOMICZNEGO.

Restauracja, której rachunkowość w niniejszym artykule opisuję, należy do grupy przedsiębiorstw gastronomicznych i występuje nazewnątrz jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Rachunkowość restauracji prowadzona jest systemem podwójnym, metodą amerykańską, w formie ksiąg oprawionych z kartami opatrzonemi numerami porządkowemi.

Okresem obrachunkowym spółki jest rok kalendarzowy.

Lokal przedsiębiorstwa mieści w sobie: salę bufetową, gabinety kabaretowe i sale bankietowe i jest czynny całą dobę.

Przedsiębiorstwo wydaje dla konsumcji: wódki, piwo, wina gatunkowe, różne zakąski, śniadania, obiady i kolacje.

Personel spółki gastronomicznej składa się z dyrektora, kierownika artystycznego, buchaltera, pomocnika buchaltera, magazyniera, dwóch kasjerek, gospodarza, sześciu sił ekspedycyjnych, kucharzy, służby pomocniczej, kelnerow, muzyków, zespołu artystycznego i fortancerek w ogólnej ilości 100 osób.

Budowa systemu kont księgi głównej i ksiąg szczegółowych tej rachunkowości opracowana jest przy zastosowaniu przepisów rozporządzeń (Dz. Ust. z 1933 r. Nr. 84 i z 1934 r. Nr. 37) o zasadach sporządzania bilansów, zamknięć rachunkowych i sprawozdań osób prawnych, obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych.

ORGANIZACJA RACHUNKOWOŚCI

Księgi rachunkowe

W restauracji prowadzone są księgi następujące: 1. Inwentarzowa, 2. Kasy, 3. Dziennik - Główna, 4. Kosztów ogólnych, 5. Różnych, 6. Wekslowa, 7. Udziałów, 8. Protokółów i 9. Skorowidz pracowników.

Układ kont Księgi głównej i ksiąg szczegółowych

Dziennik-główna podzielona jest na następujące rachunki tytułowe: 1. Kasa, 2. Trunki, 3. Towary, 4. Sprzedaż trunków, 5. Konsumcja, 6. Bonifikaty, 7. Usługa, 8. Szatnia i toaleta, 9. Koszty ogólne, 10. Różni, 11. Weksle, 12. Akcepty, 13. Papiery wartościowe, 14. Ruchomości, 15. Amortyzacja, 16. Sumy przechodnie, 17. Straty i Zyski i 18. Kapitał.

Księga kosztów ogólnych stanowi zbiór niżej wymienionych subkont:

A. Administracyjne
- a) Wynagrodzenie personelu
- b) Świadczenia społeczne
- c) Fundusz pracy i bezrobocia
- d) Materjały, druki i księgi biurowe
- e) Opłaty pocztowe
- f) Stemple i blankiety wekslowe
- g) Opłaty prawne
- h) Składki związkowe
- i) Ofiary
- j) Przejazdy
- k) Komorne
- l) Opał i światło
- ł) Woda
- m) Asekuracja
- n) Konserwacje
- o) Różne

B. Sprzedaży
- a) Wynagrodzenie sił ekspedycyjnych
- b) Świadczenia społeczne
- c) Fundusz pracy i bezrobocia
- d) Reklama i ogłoszenia
- e) Cenniki
- f) Komorne
- g) Opał i światło
- h) Różne

C. Finansowe
- a) Procenty
- b) Prowizje
- c) Koszty bankowe

D. Podatki

E. Różnice kursowe

F. Umorzenie

Rachunek różnych ugrupowano w księdze szczegółowej w sposób następujący:
- a) Banki,
- b) Dostawcy,
- c) Debitorzy restauracyjni i
- d) Dłużnicy i Wierzyciele

Do księgi udziałów w myśl art. 188 K. H. wpisuje się imię i nazwisko każdego spólnika, adres oraz ilość i wysokość jego udziałów, tudzież wszelkie zmiany w osobach spólników i posiadaniu udziałów.

Jak z powyższego planu rachunkowości wynika, tylko dla niektórych rachunków tytułowych Dziennika - Głównej prowadzi się księgi szczegółowe. Rachunkami temi są: Kasa, Koszty ogólne, Różnych, Weksle, Akcepty i Kapitał.

Dokumenty

Każdy dokument wewnętrzny i wychodzący nazewnątrz wystawiany jest z pozostawieniem kopji. Wszystkie dostarczone do restauracji towary przechodzą przez magazyn, na które to towary magazynier wypisuje przychodowe kwity i kwity te wraz z fakturami odsyła do buchalterji. Na wydane z magazynu towary magazynier prowadzi kwitarjusz rozchodowy, w którym wykazuje kiedy, komu i co zostało wydane oraz zbiera podpisy odbierających towar.

Podstawą do księgowania są asygnaty gotówkowe, faktury otrzymane, rachunki wystawione i dokumenty wewnętrzne.

Asygnaty przychodowe, rozchodowe i zapotrzebowań wewnętrznych wystawia buchalterja.

Rachunki konsumcyjne wypisuje każdemu klijentowi personel kasowy, wydzielając z nich trunki od innych towarów. Do rachunków tych doliczane są %% kelnerskie, które wynoszą 10% od ogólnej sumy rachunku. Jeżeli gość konsumuje przy bufecie, to procentów tych nie płaci. Procenty kelnerskie płatne są gotówką, pozostałą należność z rachunku zapisuje się jako debet restauracyjny niewypłacalnego chwilowo klijenta.

Gotówka i raport kasowy sporządzony przez kasjerkę oraz inne kwity wystawione przez personel niebuchalteryjny oddawane są codziennie do buchalterji.

Zapisy w księgach i sposób księgowania oraz zamknięć niektórych rków.

Zapisy dokonywane są na podstawie indywidualnych dokumentów do Dziennika - głównej, a z Dziennika do ksiąg szczegółowych.

Po zapisaniu do ksiąg transakcji stawiamy na dokumencie pieczęć, w której wpisujemy miesiąc zaksięgowania dokumentu, pozycję Dziennika - głównej i folia kont ksiąg szczegółowych.

Dziennik - główną łączymy z księgami szczegółowemi w ten sposób, że poszczególne pozycje Dziennika wpisujemy na odpowiednie rachunki księgi szczegółowej, a folia danych rachunków księgi szczegółowej do odpowiednich miejsc w rubryce dziennika specjalnie na ten cel przeznaczonej.

Wszystkie transakcje kredytowe i wyłącznie gotówkowe zawierane ze stałymi dostawcami i wierzycielami oraz większa część transakcyj gotówkowych, częściej powtarzających się z przygodnymi dostawcami i innymi wierzycielami przeprowadzane są przez rachunek Różnych.

Wynagrodzenie pracownikom wypłaca się tygodniowo i miesięcznie i w zależności od tego oraz od funkcji wykonywanych przez poszczególne siły pracownicze, listy płacy są sporządzane w nadmienionym wyżej ugrupowaniu, a to w celu ułatwienia obliczeń świadczeń społecznych, wypłaty poborów i przydziału wypłaconych sum do odpowiednich kosztów ogólnych i subkont rachunku Różnych.

Księgowe zamknięcie roczne r-ku trunków, towarów, sprzedaży trunków, konsumcji, szatni i toalety uskutecznia się w taki sposób, że pozostałe zapasy towarów z rachunku towarów i trunków przeksięgowywuje się w ustalonych sumach na r-k bilansu zamknięcia, zaś resztę pozostałych sum z r-ków tych przenosimy na stronę Wn r-ku Strat i Zysków.

Ustalenie obrotu i należności Zaiksu

Obrót ustala się w ten sposób, że do sumy wykazanej na rachunku konsumcji dodaje się sumy wykazane na rachunku szatni i toalety, na którym gromadzone są co miesiąc kwoty z tytułu dzierżawy szatni i toalety. Do kwot tych dochodzą jeszcze procenty kelnerskie wykazane na

rachunku usług i należność za sprzedane pomyje.

Podatek od obrotu wynosi 3%. Towary scaleniowe podatkowi obrotowemu nie podlegają.

Muzykom i artystom potrąca się 3% od gaży na rzecz Związku Kompozytorów i Artystów Scenicznych w Warszawie.

Bilanse

Na podstawie Księgi Głównej oraz przy uwzględnieniu inwentarza spisanego z natury zestawia się w formie prawem przewidzianej bilans i rachunek strat i zysków.

Bilans.

I. Majątek stały	**I. Kapitały własne**
Ruchomości	Kapitał zakładowy
II. Majątek płynny	Kapitał amortyzacyjny:
Kasa	a) saldo z roku ubiegłego
Banki	b) dopisano w roku sprawozdawczym
Weksle	**II. Zobowiązania**
Papiery wartościowe	Wierzyciele:
Towary: a) scaleniowe	a) Akcepty
b) niescaleniowe	b) Banki
Dostawcy	c) Podatki
Debitorzy restauracyjni	d) Dostawcy
Dłużnicy	e) Wierzyciele
Wątpliwe należności:	Sumy przechodnie
a) Weksle protestowane	dochody dotyczące okresu przyszłego
b) Debitorzy restauracyjni	Czysty zysk:
Sumy przechodnie	a) zysk z lat ubiegłych
wydatki okresu przyszłego	b) czysty zysk z roku bieżącego

R-k Strat i Zysków

Koszty administracji	Sprzedaż towarów:
Koszty towarów:	a) scaleniowych
a) scaleniowych	b) niescaleniowych
b) niescaleniowych	Dzierżawa:
Koszty sprzedaży	a) szatni
Koszty finansowe	b) toalety
Podatki	
Różnice kursowe	
Umorzenie	
Czysty zysk	

Bilans oraz r-k strat i zysków, zestawiony jak wyżej, zostaje wpisany do księgi inwentarzowej. Księgę tę wraz z odpisami tych zestawień, podpisanemi przez wszystkch członków zarządu oraz przez buchaltera, przedkładamy sądowi rejestrowemu w ciągu dwóch tygodni od daty zatwierdzenie zamknięcia rachunkowego przez zwyczajne zgromadzenie spólników, dla uzyskania poświadczenia faktu i czasu przedstawienia dokumentów.

Oprócz tego w tym samym terminie przesyła się Ministerstwu Przemysłu i Handlu zamknięcie rachunkowe, sprawozdanie oraz odpis uchwały zgromadzenia spólników.

W drugim roku działalności restauracji sprawozdawczy bilans roczny wykazał stratę i z tego powodu na podstawie bilansu sprawozdawczego zestawiony został analityczny bilans majątkowy według poniższego wzoru:

Bilans majątkowy

Majątek stały	30.000.—	Kapitały własne	40.000.—
Majątek płynny	100.000.—	Kapitały obce:	
		Długoterminowe	—
Strata	30.000.—	Krótkoterminowe	120.000.—
	160.000.—		160.000.—

Bilans ten sporządzony dla wykazania, jaka nastąpiła zmiana w składnikach majątkowych przedsiębiorstwa za ubiegły rok operacyjny. Jeżeli bilans wykazuje stratę, jak w tym wypadku, jest to oznaką, że gospodarka firmy posuwała się po linji obniżenia sił finansowych i stopniowej zagłady przedsiębiorstwa. Wtedy właśnie następuje badanie bilansu przy pomocy analizy cyfr, dla wykazania w jakiej wielkości zostały pochłonięte kapitały własne i czy strata wykazana w bilansie przekroczyła ustawową normę, przewidzianą dla spółek z ograniczoną odpowiedzialnością w art. 253 K. H., który brzmi: „Jeżeli bilans, sporządzony przez zarząd wykaże straty, przewyższające sumę kapitałów zapasowego i rezerwowych oraz połowę kapitału zakładowego, wówczas zarząd obowiązany jest bezzwłocznie zwołać zgromadzenie spólników celem powzięcia uchwały co do dalszego istnienia spółki".

Gdy z bilansu wynika, jak w powyższym przykładzie, że kapitały obce zostały pokryte całym majątkiem płynnym i częściowo stałym np. 20.000.— złotych, a strata w 75% kapitałem własnym, to pozostały kapitał w sumie 10.000.— złotych, stanowiący 25% początkowego kapitału, sygnalizuje o przekroczeniu zasady przewidzianej w wyżej cytowanym artykule prawa handlowego i o konieczności powzięcia odpowiedniej decyzji w sprawie doprowadzenia nowych kapitałów lub rozpoczęcia likwidacji firmy.

Ze względu na to, że uzupełniono kapitał zakładowy do pierwotnej wysokości 40.000.— złotych, przedsiębiorstwo kontynuowało w dalszym ciągu prowadzony od dwóch lat interes i pod koniec trzeciego roku operacyjnego sporządzono, jak niżej:

Majątkowy bilans roczny

Majątek stały	30.000.—	Kapitały własne	40.000.—
Majątek płynny	100.000.—	Kapitały obce	140.000.—
Ubytek kapitału	40.000.—		
Niedobór majątkowy	10.000.—		
	180.000.—		180.000.—

Okazał się niedobór majątkowy, przez to, że kapitały obce przewyższyły aktywa firmy o 7,5%. Został stracony cały kapitał zakładowy i na pokrycie zobowiązań brakło 10.000.— złotych, co świadczy o całkowitem załamaniu się przedsiębiorstwa.

Ponieważ przedsiębiorstwo załamało się i bilans wykazał niedobór majątkowy, a wierzyciele zostali materjalnie pokrzywdzeni, zarząd spółki gastronomicznej skorzystał z § 2 art. 9 Prawa Upadłościowego i zgłosił do sądu żądanie ogłoszenia upadłości celem zrzucenia z siebie osobistej i solidarnej odpowiedzialności, przewidzianej w art. 298 Kodeksu Handlowego.

Zygmunt Grudniewicz.

ORZECZNICTWO N.T.A.
w sprawach podatkowo-buchalteryjnych

1.

Wyrok N.T.A. z dn. 27-V-38 r. L. Rej. 3572/34.

Zaskarżonym orzeczeniem Komisja Odwoławcza a) nie uwzględniła odwołania firmy W. A. i F. A. przeciw wymiarowi podatku przemysłowego od obrotu za r. 1932, a natomiast b) uwzględniła sprzeciw przewodniczącego Komisji Szacunkowej i ustaliła obrót podatkowy w sumie zł 190.000 (zamiast zł 125.007), podając jako uzasadnienie, że wysokość obrotu potwierdza protokół lustracji przedsiębiorstwa oraz częściowo zebrane informacje urzędowe, zaś firma na poparcie obrotu zeznanego za I półrocze 1932 żadnych dowodów nie przedstawiła, a ofiarowane za II półrocze 1932 r. księgi handlowe uznano za nieprawidłowe i nierzetelne z uwagi na braki i wadliwości, wymienione w umotywowaniu sprzeciwu.

Skarga kasacyjna zarzuca:

1. mylną ocenę prawną stanu faktycznego, ponieważ księgowość skarżących odpowiada wymogom rozporządzenia ministerialnego z 13 kwietnia 1932,
2. bezzasadne pominięcie dowodu ofiarowanego w celu wykazania zgodności wpisów książkowych z dokonanymi transakcjami z pewną określoną firmą,
3. pominięcie dowodów ofiarowanych w celu poparcia sumy obrotu, zeznanego za I półrocze 1932 r.,
4. dowolność ustalenia obrotu podatkowego wzgl. oparcie ustalenia na niedostatecznym materiale.
5. niedostateczność ustalenia orzeczenia z powodu nieujawnienia w nim oceny wyniku postępowania dowodowego.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Nieprawidłowość formalną księgowości skarżących wywodzi władza z braku księgi towarowej, której prowadzenie nakazuje kupcowi ustawa handlowa rosyjska, obowiązująca na obszarze ziem wschodnich Rzeczypospolitej, a nierzetelność ksiąg uzasadnia władza niezgodnością wpisów książkowych z informacjami urzędowymi o określonych transakcjach z jedną wyszczególnioną firmą.

Powołanie się władzy pozwanej na tezę wynikającą z wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego z 27 lutego 1929 L. Rej. 757/27 (ogłoszonego w urzędowym Zbiorze pod Nr. 40/S) jest wprawdzie in abstracto trafne. Istotnie orzekł Najwyższy Trybunał Administracyjny, że **na obszarze mocy obowiązującej rosyjskiego prawa handlowego nieprowadzenie księgi towarowej przez przedsiębiorstwo, w myśl tegoż prawa obowiązane do prowadzenia takiej księgi, czyni księgi handlowe niekompletnymi, a tym samym nieprawidłowymi w rozumieniu art. 76 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, lecz wówczas nie było jeszcze rozporządzenia ministerialnego z 13 kwietnia 1932 r. w sprawie prowadzenia, badania i oceny ksiąg handlowych dla celów państwowego podatku przemysłowego, Dz. U. poz. 412.**

Otóż według tego rozporządzenia uważać należy za prawdziwe księgi w rozumieniu ustawy o państwowym podatku przemysłowym, Dz. U. poz. 110 z 1932 r. nietylko księgi handlowe, odpowiadające przepisom kodeksu handlowego, ale także księgi handlowe, prowadzone według zasad, wyszczególnionych w § 2 rozporządzenia, chociażby one nie odpowiadały bardziej rygorystycznym wymogom kodeksowym. Skarżący właśnie bronili się przepisem § 2 tego rozporządzenia, twierdząc, że ich księgowość odpowiada zasadom tego paragrafu, i że według tego przepisu prowadzenie księgi towarowej nie jest konieczne.

Władza orzekająca była zatem obowiązana rozpoznać obronę podatnika także w płaszczyźnie § 2 powołanego rozporządzenia, a skoro ograniczyła się do orzeczenia o prawidłowości księgowości jedynie w ramach przepisów prawa handlowego, to dopuściła się obrazy przepisu ustęp 1 art. 91 ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

Skarżący żalą się w trybie kasacyjnym słusznie na bezpodstawne pominięcie dowodu ofiarowanego w celu obalenia zarzutu nierzetelności ksiąg, opartego na niezgodności pewnych wpisów książkowych z materiałem informacyjnym władz podatkowych.

Informacje, które posiada władza, same przez się nie są żadnym dowodem. One mogą być wykorzystane przeciw podatnikowi, jeżeli on omieszkał wyjaśnić różnice, zachodzące między stanem faktycznym przezeń podanym, a treścią informacji. Rzeczą władzy jest wówczas wniknąć w istotę tych różnic i przyczyny niewyjaśnienia lub nieusunięcia ich przez podatnika oraz wysnuć z ustalonego stanu sprawy odpowiednio motywowany wniosek. **Nie jest natomiast dopuszczalne zajęcie z góry negatywnego stanowiska wobec usiłowania podatnika wyjaśnienia różnic lub wykazania błędu w materiale informacyjnym władzy.** W konkretnym wypadku władza posiadała informacje, których źródła w aktach nie ujawniono że skarżący nabyli u pewnej firmy w różnych datach towaru za sumę wyższą o zł 1989,48, niż wykazywały wpisy książkowe, skarżący zaś bronili rzetelności wpisów przedstawionym pismem owej firmy podającym zakup towaru według poszczególnych dni, oraz dodatkowo rejentalnie zaświadczonym wyciągiem z ksiąg owej firmy, w którym przy poszczególnych pozycjach powołano numery rachunku oraz podano stronę książkowego wpisu. Nie może uchodzić za uzasadnione rozpoznania tych dowodów powołanie się na wzmiankę, zawartą w motywach sprzeciwu przewodniczącego Komisji Szacunkowej, że „przedstawione przez firmę zaświadczenie prywatne nie wyczerpuje dowodnie powstałej rozbieżności". Skoro chodzi o transakcje między kupcami, zaświadczenie drugiego kontrahenta nie może mieć innych cech, aniżeli dokumentu prywatnego, ale także **dokument prywatny nie jest z góry pozbawiony wiarygodności tylko dlatego, że jest dokumentem prywatnym.** W konkretnym wypadku poza tym podatnik odwołał się do konkretnych wpisów, dokonanych przez swego dostawcę w księgach handlowych tegoż. Władza orzekająca nie ujawniła w zaskarżonym orzeczeniu, czy i z jakim wynikiem dokonała porównawczego badania wpisu spornych transakcji w księgach obydwóch kontrahentów względnie nie uzasadniła, dlaczego takiego ustalenia zaniechała i na jakiej podstawie uznała siebie za uprawnioną do pominięcia obrony odwoławczej w tym względzie.

Zarzut kasacyjny wadliwości postępowania jest więc uzasadniony.

Wbrew oczywistemu stanowi rzeczy, wynikającemu z treści odwołania i odpowiedzi na sprzeciw władza stwierdza w orzeczeniu, że firma na poparcie obrotu, zeznanego za I półrocze 1932 żadnych dowodów nie przedstawiła. Skarżący natomiast wręcz przeciwnie powołał się na księgę utargów dziennych i dostarczył władzy także sporządzony w języku polskim wypis z tej księgi, prowadzonej w języku żydowskim, oraz przedstawił kilkanaście rachunków na towary sprowadzone w I półroczu 1932 r.

Władza orzekająca miała więc obowiązek zająć stanowisko w płaszczyźnie dopuszczalności tych dowodów względnie je merytorycznie ocenić i ocenie tej dać wyraz w orzeczeniu.

Wreszcie uznał Najwyższy Trybunał Administracyjny za uzasadniony zarzut kasacyjny dowolności ustalenia podstawy wymiarowej. Skarżący kwestionował już w postępowaniu odwoławczym zasadność wnioskowania organu lustrującego jego przedsiębiorstwo o wysokości targów dziennych, a na tym właśnie materiale oparła się Komisja Odwoławcza przy szacowaniu obrotu na zł 190.000.

Jest tajemnicą organu lustrującego, w jaki sposób mógł on na podstawie dorywczej, jednorazowej lustracji przedsiębiorstwa w dn. 19 kwietnia 1932 dojść do wniosku, że targ dzienny przedsiębiorstwa wynosi przeciętnie od 1000 do 1200 zł, skoro odnośny protokół, zresztą jednostronny, żadnej zgoła kalkulacji obrotowej nie zawiera.

W myśl powyższych rozważań Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał postępowanie odwoławcze za dotknięte istotnymi wadliwościami, połączonymi ze szkodą dla skarżącej firmy i orzekł uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

2.

Wyrok N.T.A. z dn. 1-VI-1938 r. L. Rej. 10223/34.

Władza pozwana uznała księgi handlowe firmy H. G. w Warszawie za nieprawidłowe, ponieważ nie obejmują one całokształtu działalności przedsiębiorstwa na co — według wnioskowania władzy — wskazuje różnica remanentów towaru, a to zł 844.102 na dzień 1 stycznia 1932 i zł 207.694 w dniu 31 grudnia 1932 przy zeznanym obrocie zł 171.578 i zakupach towaru w 1932 r. na zł 105.373.

Skarga kasacyjna zarzuca pozwanej władzy obrazę prawa, ponieważ **różnica wartości remanentów na początku i na końcu roku obrachunkowego wynikła ze stosowania odmiennych zasad przy ustalaniu wartości zapasu towarów, na początku roku według cen nabycia, a przy końcu roku z powodu zapoczątkowanej likwidacji przedsiębiorstwa według niższej wartości „rzeczywistej".** Skarżąca dowodzi w obszernym wywodzie, że do końca 1932 r. nie było przepisu zabraniającego kupcowi szacowania remanentu towarowego według cen rynkowych niższych od cen nabycia i że ta okoliczność nie może stanowić dostatecznej podstawy do uznania ksiąg handlowych za nieprawidłowe.

W tym względzie oczywiście słuszność jest po stronie skarżącej, jak zresztą przyznaje to także władza pozwana w odpowiedzi na skargę. Ale też i trafnie podkreśla ta władza, że sentencja orzeczenia bynajmniej nie opiewa na formalną nieprawidłowość ksiąg, lecz że **zarzuca ono rachunkowości firmy wręcz nierzetelność,** skoro wysuwa w uzasadnieniu, iż księgi nie obejmują całokształtu działalności przedsiębiorstwa, a **ten zarzut władza uzasadniła nietylko rażącą różnicą wartości remanentów początkowego i końcowego, ale także wskazaniem na zakup towaru za zł 105.373, sprzedaż tego towaru z zyskiem i na ustalenia dokonane przy współudziale podatnika a ujawniane w protokóle z 27 lutego 1934 i w załączniku do tegoż.**

Jeśli więc władza z tych okoliczności — uznawszy nawet obronę odwoławczą, że towar, który do inwentarza z 1 stycznia 1932 (31 grudnia 1931) ustanowiono z wartością zł 434.592, w dniu 31 grudnia 1932 reprezentował już tylko wartość inwentarzową w sumie zł 207.694, wysnuła wniosek, iż rachunkowość przedsiębiorstwa nie wykazuje całokształtu działalności handlowej, a skarga ani wniosku ani jego przesłanek nie kwestionuje, to Najwyższy Trybunał Administracyjny zważywszy, że podany w skardze powód zaskarżenia trafia w próżnię, oddalił skargę, jako nieuzasadnioną.

3.

Wyrok N. T. A. z d. 10.X.1938 r. L. Rej. 5685/37.

W zeznaniu o dochodzie na rok 1936 Jakub Chawkin podał dochód z 50% udziału w przedsiębiorstwie sprzedaży manufaktury prowadzonej pod firmą „Charo" w Łodzi w kwocie 4.201,35 zł.

Protokółem rewizji ksiąg handlowych z dnia 28 stycznia 1937 r. stwierdzono między innymi, że firma spisała tytułem strat na dłużnikach sumę 12.698,28 zł. Dekretem wątpliwości z dnia 5 lutego 1937 r. właściwy Urząd Skarbowy wezwał płatnika między innymi do przedłożenia dowodów nieściągalności wymienionej sumy.

Na wezwanie to płatnik przedłożył specyfikację wymienionej sumy, przy czym odnośnie do każdej pozycji powoływał się na listy regulacyjne z oznaczonej daty bądź też na weksle protestowane, z oświadczeniem, że przedłoży je na żądanie.

Przy wymiarze podatku Urząd Skarbowy doliczył do zysku bilansowego między innymi kwotę 17.749,77 zł. wybraną przez płatnika w r. 1935 z rachunku osobistego. W odwołaniu od wymiaru płatnik zarzucił bezzasadność doliczenia do dochodu dopiero co wymienionej kwoty.

Komisja Odwoławcza orzeczeniem z dnia 8 lipca 1937 r. wyłączyła z podstawy wymiaru wymienioną kwotę, doliczyła natomiast kwotę 5.986,84 zł, spisaną tytułem straty na dłużnikach, a to stosownie do posiadanego przez płatnika 50% udziału w wspomnianym przedsiębiorstwie, z tym uzasadnieniem, że list regulacyjny względnie protestowany weksel nie jest dostatecznym dowodem do spisania wierzytelności na stratę.

To orzeczenie jest przedmiotem skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, który rozważył, co następuje:

Skarga zarzuca, że **Komisja Odwoławcza powinna była w trybie art. 71 Ordynacji Podatkowej zakwestionować płatnikowi prawo do spisania na straty wierzytelności na zasadzie listów regulacyjnych i protestowanych weksli. Zarzutowi temu Najwyższy Trybunał Administracyjny nie może odmówić zasadności.** Komisja Odwoławcza przyjmując, że listy regulacyjne i protestowane weksle nie stanowią dostatecznego dowodu nieściągalności odnośnych pretensji, zajęła w tej kwestii widocznie stanowisko odmienne od zajętego przez Urząd Skarbowy. **Władza odwoławcza zgodnie z art. 113 O. P. miała prawo samoistnego ocenienia powyższej kwestii i kierowania się przy tym własnymi motywami. W takim razie jednak winna była pozwana władza umożliwić płatnikowi wobec tego odmiennego stanowiska obronę pod kątem widzenia tych nowych motywów, czego władza pozwana zaniedbała.**

Mylne zaś jest zapatrywanie wyrażone w odpowiedzi na skargę, jakoby ocena kwestii czy listy regulacyjne i weksle protestowane stanowią dostateczny dowód na uzasadnienie nieściągalności, stanowiła pogląd prawny, i jakoby kwestia ta nie mogła być przedmiotem dekretu wątpliwości. Jest to bowiem kwestia faktyczna, która winna być oceniona przy uwzględnieniu okoliczności faktycznych danego wypadku. Na tym stanowisku zdaje się stać zresztą sama odpowiedź na skargę w dalszym swoim ustępie, w którym podnosi, że „płatnik w odwołaniu powołał się jedynie na weksle protestowane i listy regulacyjne, a nie wskazał na materialny stan dłużników i nie podał ich adresów, któreby umożliwiły władzom skarbowym skontrolowanie podanych przez płatnika okoliczności". Skoro władza pozwana uważała dopiero co wymienione okoliczności za istotne dla oceny mocy dowodowej listów regulacyjnych i protestowanych weksli, to winna była po myśli art. 71 Ordynacji Podatkowej wezwać płatnika do wyjaśnienia tych okoliczności.

Skarga zarzuca dalej, że z punktu widzenia prawideł buchalterii i zgodnie z powszechnie przyjętym zwyczajem handlowym listy regulacyjne i weksle protestowane stanowią dostateczne dowody nieściągalności wierzytelności, przy czym wystarczy do uzasadnienia spisania na straty uprawdopodobnienie nieściągalności i że dalej idące i niesprecyzowane zresztą w materii tej wymogi Komisji uznać należy za dowolne.

Otóż w związku z tymi zarzutami wskazać należy na § 32 rozporządzenia wykonawczego (poz. 769/34 Dz. Ust.), w myśl którego dla szacowania wierzytelności oraz dla uwzględnienia stosowności odpisań w ogóle dopuszczalnych należy przy ustalaniu dochodu z przedsiębiorstwa stosować przepisy kodeksu handlowego, a jeżeli kodeks handlowy nie zawiera konkretnych postanowień — zasady przyjęte przez zwyczaj kupiecki w ramach prawidłowej księgowości. W myśl tegoż przepisu, należy według tych samych zasad postępować przy odpisywaniu niepewnych wierzytelności.

Gdy władza pozwana ograniczyła się w zaskarżonym orzeczeniu do zaznaczenia, że listy regulacyjne wzgl. weksle protestowane nie są dostatecznymi dowodami do spisania wierzytelności na straty bez bliższego uzasadnienia ze stanowiska wymogów cyt. postanowienia rozporządzenia wykonawczego, należało uznać postępowanie władzy także z tego powodu za dotknięte istotną wadliwością.

Wobec tego Najwyższy Trybunał Administracyjny uchylił zaskarżone orzeczenie.

4.

Wyrok N. T. A. z d. 18—X—1938 r. L. Rej. 4433/36.

Firma „W. R.", Spółdzielnia z ogr. odp. w..., wykazała na rok podatkowy 1934 dochód podatkowy w wysokości 625 zł 8 gr, odliczając od zysku bilansowego w kwocie 1640 zł 62 gr w myśl art. 10 p. 6 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.) zysk osiągnięty z obrotów z członkami w kwocie 1015 zł 54 gr.

W toku postępowania wymiarowego doręczono firmie dekret wątpliwości, w którym między innymi zaznaczono, że zaofiarowane księgi handlowe nie nadają się do ustalenia dochodu firmy, gdyż księgowano w nich pozycje kasowe z opóźnieniem i w porządku niechronologicznym, a nawet w innych okresach operacyjnych i że firma z powodów podanych w tym dekrecie mylnie obliczyła udział członków i nieczłonków w obrotach firmy. Firma odpowiedziała na dekret pismem z 21 września 1934 r., że stwierdzone usterki są jedynie uchybieniami formalnymi i nie mają żadnego znaczenia dla ustalenia dochodu na podstawie ksiąg handlowych oraz zwalczała twierdzenie władzy co do rzekomo mylnego obliczenia udziału członków w obrocie firmy.

Komisja Szacunkowa ustaliła dochód firmy na podstawie norm średniej zyskowności na 14.000 zł, od którego wymierzyła odpowiedni podatek.

Wniesionego 17 listopada 1934 r odwołania, analogicznego z wyżej wspomnianymi wyjaśnieniami firmy, nie uwzględniła Komisja Odwoławcza w ... orzeczeniem z 29 maja 1936 r. Nr Kol. zap. odw. 4/35 na podstawie art. 63 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.), zaznaczając, że księgi handlowe są nieprawidłowe, gdyż prowadzone są niechronologicznie i że zarzuty odwołania co do wysokości ustalonego dochodu nie są poparte żadnymi dowodami.

Orzeczenie to jest przedmiotem skargi wniesionej do

Najwyższego Trybunału Administracyjnego, w której skarżąca zarzuca obrazę prawa i wadliwość postępowania. Władza pozwana w odpowiedzi na skargę wnosi o oddalenie skargi, jako nieuzasadnionej.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Skarga, powołując się na wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego z 6 kwietnia 1934 r. L. Rej. 1235/30, zarzuca, że **władza mimo uznania ksiąg handlowych za nieprawidłowe, winna była ustalić dochód skarżącej nie na podstawie norm średniej zyskowności, lecz w trybie przewidzianym w art. 17 ustawy o podatku dochodowym. Zarzut ten jest trafny.** We wspomnianym bowiem wyroku (Zbiór wyroków N.T.A. z 1934 r. Nr 774 S) wypowiedział Najwyższy Trybunał Administracyjny zasadę prawną, że **uznanie ksiąg handlowych osoby prawnej za nieprawidłowe nie pozbawia jej prawa żądania, by w prawidłowym postępowaniu był ustalony dochód, osiągnięty z przedsiębiorstwa (art. 17 ustawy o podatku dochodowym, poz. 411/25 Dz. Ust.).** Na motywy tego wyroku powołuje się Najwyższy Trybunał Administracyjny na podstawie § 57 swego regulaminu (poz. 968/32 Dz. Ust.). O ile zaś władza pozwana w odpowiedzi na skargę twierdzi, że skarżąca zarzut ten podniosła po raz pierwszy w skardze kasacyjnej, to twierdzenie to nie znajduje oparcia w stanie faktycznym, wynikającym z akt sprawy, w szczególności z treści odwołania. Skarżąca bowiem, twierdząc w odwołaniu, że ustalenie dochodu na podstawie norm średniej zyskowności było nieprawidłowe, tym samym domagała się ustalenia rzeczywiście osiągniętego dochodu z jej przedsiębiorstwa, zatem na podstawie art. 17 ustawy. Skoro zaś władza pozwana pozbawiła skarżącą możności wykazania podlegającego opodatkowaniu dochodu w trybie art. 17 ustawy, nie traktując ksiąg skarżącej, jako zapisków, to Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał, że dopuściła się ona wadliwości postępowania połączonej ze szkodą dla skarżącej.

Skarga zarzuca dalej, że skarżącej odmówiono ulgi przewidzianej w art. 10 p. 6 ustawy bez rozprawienia się z odnośnymi zarzutami odwołania. Otóż z treści odwołania wynika, że skarżąca w odwołaniu z powołaniem się na udzielone w piśmie z 21 września 1934 r. wyjaśnienia zwalczała twierdzenie władzy co do braku podstaw do udzielenia spornej ulgi. W tym stanie rzeczy zatem uznał Najwyższy Trybunał Administracyjny, iż było obowiązkiem władzy pozwanej z zarzutem tym się rozprawić, a to w myśl art. 116 O. P. (poz. 134/36 Dz. Ust.), mającym, jak o tym niżej, w danym wypadku zastosowanie, tymbardziej, iż w myśl wyroku z 30 listopada 1936 r. L. Rej. 2955/34 (O. P. A. 1757/37) **uznanie ksiąg Spółdzielni za nieprawidłowe, nie pozbawia jeszcze Spółdzielni ulg, przewidzianych w art. 10 p. 6 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.).**

Dalej stwierdzić należy, że zaskarżone orzeczenie dotknięte jest istotną wadliwością również z tego powodu, iż postępowanie odwoławcze, jak to wynika z powołania się władzy w zaskarżonym orzeczeniu na art. 63 ustawy, nie odbyło się według przepisów O. P. (poz. 134/36 Dz. Ust.). Skoro bowiem odwołanie w niniejszej sprawie wniesione zostało po wejściu w życie O. P., powinno ono być załatwione nie według przepisów dawniej obowiązujących, lecz według przepisów O. P., która art. 216 § 2 zniosła między innymi art. 63 ustawy, na którym zaskarżone orzeczenie oparto (wyrok N.T.A. z 10 grudnia 1936 r. L. Rej. 3071, 3072, 3073 i 3074 ex 36, Zb. wyr. N.T.A. z 1936 r. Nr 1256 S i z 23 kwietnia 1937 r. L. Rej. 187/37 Zb. wyr. N.T.A. z 1937 r. Nr 1299 S.).

Wywody wreszcie skargi, że skarżącej — jak ona przyjmuje — spornej ulgi nie przyznano z tego powodu, iż trudni się ona czynnościami nieprzewidzianymi w statucie, Najwyższy Trybunał Administracyjny pomija, gdyż to twierdzenie skargi nie znajduje oparcia w treści zaskarżonego orzeczenia, które odmowy spornej wcale nie uzasadnia.

Kierując się tymi rozważaniami uchylił Najwyższy Trybunał Administracyjny zaskarżone orzeczenie z powodu wadliwego postępowania.

5.

Wyrok N.T.A. z dn. 3-XI-1938 r. L. Rej. 6600/37 i 268/38.

Skarżąca Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie wykazała za lata 1934 i 1935 zysków ani strat. Władza wymiarowa uznała za dochód podlegający opodatkowaniu na lata podatkowe 1935 i 1936 nadwyżkę wynagrodzeń, wypłaconych przez skarżącą ponad normę z art. 21 ust. 3 ustawy o podatku dochodowym, nadto na rok 1935 wydatki na ogłoszenia w kwocie 355 zł, na rok 1936 zaś: wydatki na ogłoszenia w kwocie 402 zł, dobrowolne ofiary 472,20 zł i grzywnę stemplową w kwocie 65,60 zł.

W odwołaniach Spółka podniosła zarzut, iż nie podlega w ogóle podatkowi dochodowemu z uwagi na brak warunków z art. 1 p. 5 lit. a) ustawy o podatku dochodowym. Według umowy spółki bowiem, **„Spółka nie działa w interesie własnym, lecz wyłącznie w interesie spólników i nie może osiągnąć z zawieranych transakcyj żadnych korzyści dla siebie, a otrzymuje jedynie od spólników zwrot poniesionych przez nią kosztów i strat według norm ustalonych przez spólników w osobnym regulaminie".** Prócz tego Spółka podniosła przeciw ustalonej podstawie wymiaru zarzut, iż pensje jej prokuratorów nie podlegają doliczeniu, ponieważ żaden z nich nie jest upełnomocniony do samodzielnego prowadzenia całego przedsiębiorstwa, mając prokurę łączną — a nadto zarzut, że wydatki na reklamę są potrącalne (rok 1935), wzgl. że „ogłoszenia mają charakter koniecznych i pożytecznych wydatków" (rok 1936). Komisja Odwoławcza nie uwzględniła odwołań.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Skargi powtarzają zarzut odwołań, dotyczący braku obowiązku podatkowego. Z wywodów skarg na ten temat jak również z podstawy prawnej, którą skargi wymieniają (art. 1 p. 5 lit. a) ustawy o podatku dochodowym), wynika, że skarżąca rości sobie prawo do podmiotowego zwolnienia od podatku. Mianowicie skoro w myśl umowy spółki skarżąca nie działa w interesie własnym i nie może z zawieranych transakcyj osiągać korzyści dla siebie, to — w jej mniemaniu — nie może ona też być podmiotem podatku dochodowego. Ale mniemanie to nie ma żadnego oparcia w powołanym w skardze przepisie art. 1 p. 5 lit. a), ani w innych przepisach ustawy o podatku dochodowym. Art. 1 w p. 5 lit. a) wymienia w rzędzie podmiotów podatku dochodowego osoby prawne, których zarząd znajduje się na obszarze Rzeczypospolitej — bez żadnego ograniczenia. **Pod żadną zaś z kategoryj osób, dla których art. 5 ustawy ustanawia podmiotowe zwolnienie od podatku, nie podpada ani do żadnej z tych kategoryj nie jest podobna spółka z ogr. odp., prowadząca przedsiębiorstwo handlowe a utworzona przez skartelizowane przedsiębiorstwa w tym celu, by służyć ich interesom gospodarczym. W szczególności nie daje takiej spółce żadnego tytułu do zwolnienia od podatku postanowienie statutowe, że nie może ona z dokonywanych czynności handlowych „osiągnąć żadnych korzyści dla siebie".**

Czy zaś taka kartelowa spółka z ogr. odp. będzie w danym roku podatkowym podlegała opodatkowaniu czy też nie — zawisło od tego, jak w rzeczywistości ukształtowała się działalność gospodarcza spółki i jakie dała wyniki finansowe, a w dalszym biegu rzeczy — jak przedstawia się jej „bilans podatkowy" za ubiegły okres, tj. bilans dostosowany — w myśl art. 21 ust. 1 ustawy — do przepisów art. 6, 8, 10 i 13. W tym względzie bowiem **kartelowe spółki z ogr. odp. podlegają — na równi z wszystkimi innymi osobami prawnymi, prowadzącymi prawidłowe księgi handlowe — postanowieniom art. 21.** Jeśliby ogólne wywody skarg na temat podstawy wymiaru rozumieć w ten sposób, że na to, by w ogóle mogła być mowa o doliczaniu pewnych pozycyj jako niepotrącalnych, musi istnieć zysk bilansowy — to należałoby zapatrywanie skarżącej uznać za mylne. Mogłoby ono uzasadnienie swe czerpać tylko z literalnej wykładni wyrazów zawartych w przepisie wykonawczym do art. 21 (§ 37 rozporządzenia wykonawczego poz. 301/36 Dz. Ust.): „doliczenie do zysku bilansowego", podczas gdy z treści całego przepisu wynika jasno, że doliczenie wydatków, w myśl art. 6, 8, 10 i 13 ustawy niepotrącalnych, następuje niezależnie od tego czy bilans zamyka się zyskiem czy stratą. Żadnej też wątpliwości w tym względzie nie pozostawia tekst ustawowego przepisu (art. 21), który — nie używając określenia „doliczenie" — w ust. 1 mówi o uzgodnieniu zamknięcia z postanowieniami wymienionych wyżej artykułów ustawy, w dwóch zaś dalszych ustępach postanawia, że pewne wydatki „uważa się za zyski bilansowe". Nie dałoby się też pogodzić z intencją powołanych wyżej przepisów, które rozgraniczają wydatki stanowiące w rozumieniu ustawy podatkowej koszty osiągnięcia przychodów i wydatki nie stanowiące takich kosztów — gdyby wydatki tej drugiej kategorii uznać za wolne od opodatkowania w tych przypadkach, kiedy bilans (przed nakazaną przez art. 21 ust. 1 korekturą) nie wykazuje zysku.

Zarzuty skarg w kwestii obowiązku podatkowego i sa-

mej zasady obliczenia podstawy wymiaru są zatem nieuzasadnione.

Dalsze zarzuty skarg dotyczą konkretnych doliczeń.

W kwestii wynagrodzeń prokurentów skargi podtrzymują zarzut odwołań. Zarzut ten nie jest trafny. **Według bowiem ustalonej judykatury Najwyższego Trybunału Administracyjnego (por. wyrok z 25 czerwca 1928 r. L. Rej. 4135/36, Zb. wyr. Nr. 1488) — nie jest bynajmniej wymogiem zastosowania art. 21 ust. 3 ustawy o podatku dochodowym, by osobom, o których ten przepis mówi, służyły wymienione w nim uprawnienia samodzielne a nie łącznie z innymi.**

Trafny jest natomiast zarzut wadliwości postępowania z powodu nierozprawienia się władzy pozwanej w zaskarżonych orzeczeniach z zarzutem odwołań w kwestii wydatków na ogłoszenia (art. 116 O. P. poz. 134/36 Dz. Ust.). **Zauważyć należy, iż sama okoliczność stwierdzona w protokóle badania ksiąg, iż ogłoszenia zamieszczane były w pismach niezawodowych, nie mogłaby jeszcze uzasadnić uznania wydatków na ten cel za niepotrącalne. Jeżeli władza ma uzasadniony powód do mniemania wyrażonego w aktach, że pod formą ogłoszeń dawane były „ofiary", to należało tę okoliczność faktyczną prawidłowo ustalić.**

Określona tu wadliwość nie dotyczy wydatku na „dobrowolne ofiary" (rok podatkowy 1936), co do tej pozycji bowiem odwołanie nie zawierało konkretnego zarzutu. Zresztą kwalifikacja podatkowa wydatków na cele dobroczynne jest w judykaturze przesądzona na niekorzyść płatników.

Z powodu wadliwości postępowania Najwyższy Trybunał Administracyjny uchylił zaskarżone orzeczenia.

OBCHÓD 20-LECIA NIEPODLEGŁOŚCI

Niezależnie od uroczystości ogólno-narodowych, obchodzonych przez całe społeczeństwo polskie, nasza Organizacja zorganizowała w siedzibie Związku w sobotę, dnia 12 listopada r. b., obchód-akademję dla uczczenia 20-lecia odzyskania Niepodległości naszej Rzeczypospolitej.

W lokalu związkowym zebrali się członkowie warszawscy, niektórzy z rodzinami, i o godz. 8-ej wieczorem obchód-akademję zagaił kol. Mieczysław Ostand, przewodniczący Koła Absolwentów Kursów Wyższej Rachunkowości dla Buchalterów.

Na program obchodu złożyły się: dwukrotne przemówienie prezesa Związku, kol. A. J. Szyllera, przemówienie sekretarza — członka Zarządu, kol. Janusza Grabińskiego, recytacje artystki-deklamatorki p. Marji Zarębińskiej wierszy „Ojczyzna" i „Veni-Creator Narodu". W części koncertowej p. Mieczysław Półkoszek odegrał na wiolonczeli „Poloneza" Moniuszki, zaś chór „Harfa" pod dyrekcją twórcy swego i dyrygenta p. Lachmana odśpiewał Hymn Narodowy, pieśń „Nie damy Ziemi" oraz kilka pieśni wojskowych.

Obchód - akademja pozostawiła niezatarte wspomnienie u obecnych.

Panu Dyr. Lachmanowi i członkom chóru „Harfa" Związek składa na tym miejscu serdeczne podziękowanie za urozmaicenie obchodu związkowego swoim udziałem, zaś kol. A. Miszkiewiczowi, członkowi naszego Związku i zarazem członkowi chóru „Harfa", za pozyskanie tegoż zespołu dla uroczystości związkowej.

BIBLJOGRAFJA

Polskiej literaturze fachowej przybyło ostatnio kilka ciekawych prac, świadczących o poważnej pracy zawodowo-naukowej ze strony żyjącego pokolenia buchalterów w Polsce.

„Nowoczesna organizacja księgowości i kalkulacja kosztów własnych systemem przebitkowym „Romes"".

Pod tym tytułem członek naszego Związku, kol. Roman Srzednicki, zaprzysiężony buchalter-rzeczoznawca, wydał pracę opartą na wieloletniem doświadczeniu zawodowem w pracy bezpośredniej, osobistej i w dziedzinie organizacji rachunkowości przedsiębiorstw. Praca omawia następujące działy, jak: planowanie księgowości, technika prowadzenia głównej księgowości, księgowość metodą miesięcy parzystych i nieparzystych, księgowość materjałowa, księgowość kalkulacji kosztów własnych oraz zawiera dalsze wskazówki instrukcyjno-techniczne dla metody „Romes".

Buchalterzy, pracujący w przedsiębiorstwach przemysłowych, winni bezwarunkowo zapoznać się z bardzo ciekawą pracą kol. Srzednickiego.

„Polska metoda księgowości".

Praca p. Nisona Maskilejsona, licencjata nauk handlowych, zaprzysiężonego buchaltera rzeczoznawcy, tworzy jakby dalszą rewolucję postępową w technice buchalteryjnej, gdyż wprowadza technikę księgowania bez kalki i aparatów stosowanych do metody przebitkowej.

Metoda księgowości, proponowana przez autora, posiada specjalną linjaturę arkuszy buchalteryjnych, jak również stosowane są specjalne stalówki o dwóch końcach.

Pomysł autora jest bardzo oryginalny i zasługuje na poważne rozważenie możności jego stosowania. Zapoznanie się z pracą p. N. Maskilejsona przyczynić się może poważnie do dalszego postępu w dziedzinie techniki buchalteryjnej.

„Rachunkowość Przebitkowa (Jedynozapis)"

Napisał p. H. Blajer (Łódź), absolwent związkowych Kursów Wyższej Rachunkowości dla Buchalterów. Autor opracował wzory buchalteryjne, które pozwalają odrazu na zaksięgowanie metodą przebitkową pozycji na kartach Winien i Ma. P. Blajer, jak i p. Maskilejson, powinni zademonstrować swoje metody na pokazach dla buchalterów, celem zapoznania szerszego grona z wynikami swojej pracy w dziedzinie techniki buchalteryjnej.

„Weksle i czeki w obrocie i w postępowaniu sądowym".

Napisał p. Henryk Warman, magister praw. Praca p. Warmana jest pracą przedewszystkiem praktyczną i dlatego winna być przestudjowana nietylko przez prawników, lecz i przez buchalterów oraz kierowników przedsiębiorstw.

„Tablice do obliczania składek od pracowników i pracodawców".

Pod powyższym tytułem p. Czesław Józef Piotrkowicz, referent Ubezpieczalni Społecznej w Warszawie, opracował bardzo dokładne tablice do obliczania składek od pracowników i pracodawców na Fundusz Pracy, Fundusz Bezrobocia, ubezpieczenia społeczne, państwowy podatek dochodowy i specjalny. Tablice opracowane dla pracowników umysłowych z uwzględnieniem miesięcy 4 i 5 tygodniowych, dla pracowników fizycznych z tablicami tygodniowemi i miesięcznemi oraz dla sezonowych pracowników fizycznych. Praca p. Piotrkowicza jest poważnym ułatwieniem przy sporządzaniu list płacy.

PRENUMERATA „Buchaltera Polskiego" wynosi z przesyłką pocztową lub odnoszeniem do domów w Warszawie kwartalnie zł 4.50, półrocznie zł 8.20, rocznie zł 16. Członkowie Polskiego Zw. Buchalterów-Rzeczoznawców, Buch.-Bilansistów i Ich Pomocników otrzymują pismo bezpłatnie.

CENA OGŁOSZEŃ: połowa strony tytułowej zł 300.—

cała strona	przed tekstem „ 280.—	za tekstem zł 200.—	w treści redakcyjnej zł 350.—
½	„ „ „ „ 150.—	„ „ „ 110.—	„ „ „ 180.—
¼	„ „ „ „ 80.—	„ „ „ 80.—	„ „ „ 100.—
⅛	„ „ „ „ 45.—	„ „ „ 35.—	„ „ „ 60.—

WPŁATY dla „Buchaltera Polskiego" należy uskuteczniać na konto w P. K. O. Nr 18686 — Polski Związek Buchalterów-Rzeczoznawców, Buchalterów-Bilansistów i Ich Pomocników — Warszawa.

Adres Redakcji i Administracji: Warszawa I, Nowogrodzka 20, tel. 8-41-05.

Redaktor i wydawca: *ANTONI JULJAN SZYLLER.*

Druk B-ci Drapczyńskich, Warszawa, Piusa 15.